

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 23.5.2005
KOM(2005) 208 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Európska vesmírna politika – predbežné prvky

{SEC(2005)664}

OZNÁMENIE KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Európska vesmírna politika – predbežné prvky

OBSAH

ÚVOD.....	3
1. STRATÉGIA.....	4
2. ÚLOHY A KOMPETENCIE.....	6
2.1. Úlohy.....	6
2.2. Správa verejných vecí	7
3. PRIORITY A NÁKLADY.....	8
3.1. Priority.....	8
3.2. Náklady	9
4. IMPLEMENTÁCIA.....	9
4.1. Priemyselná politika.....	9
4.2. Medzinárodná spolupráca	10
4.3. Nástroje	11
4.4. Manažment programov EÚ	12
4.5. Regulačný a inštitucionálny rámec	13

ÚVOD

V zmysle ustanovenia rámcovej dohody medzi ES a Európskou vesmírnou agentúrou (ESA, European Space Agency) zasadala 25. novembra 2004 na úrovni ministrov pod spoločným vedením predsedníctva EÚ a predsedu Rady ESA „vesmírna rada“ a v súvislosti so svojimi zámermi¹ rozhodla, že na druhom zasadnutí:

„zváži a určí priority európskeho vesmírneho programu vrátane odhadu možných nákladov,

určí úlohy a kompetencie EÚ, ESA a iných zainteresovaných strán európskeho vesmírneho programu, ako aj príslušné zdroje financovania,

určí princípy priemyselnej politiky a financovania implementácie európskeho vesmírneho programu.“

Toto oznámenie je odpoveďou na tieto zámery. Vypracoval ho spoločný sekretariát ES-ESA. Členské štáty diskutovali o predložennom dokumente v rámci skupiny expertov na vysokej úrovni v oblasti vesmírnej politiky. Okrem toho sa 5. apríla 2005 uskutočnili diskusie so zástupcami priemyslu. Na základe zámerov druhej vesmírnej rady, plánovanej 7. júna 2005, má spoločný sekretariát v úmysle ďalej rozvinúť predložený dokument transformáciou predbežných prvkov na konkrétnejší návrh európskej vesmírnej politiky a vypracovať príslušný program, ktorý sa má predložiť tretej vesmírnej rade. Tento konečný návrh zohľadní výsledky otvorených konzultácií.

Táto európska vesmírna politika pozostáva z nasledujúcich prvkov: zo stratégie vymedzujúcej ciele, z úloh a kompetencií hlavných aktérov, pomocou ktorých sa tieto ciele majú dosiahnuť, z európskeho vesmírneho programu, ktorý identifikuje priority hlavných aktérov, a zo súboru implementačných princípov, ktoré odsúhlasili.

¹ Príloha II 15000/04 prijatá na 2624. zasadnutí Rady EÚ KONKURENCIESCHOPNOSŤ (15259/04 odsek 11).

1. STRATÉGIA

Vesmírne aktivity majú strategický význam pre budovanie Európy. Vesmír je prostriedkom, ktorý slúži politike Únie, jej členským štátom a jej občanom: strategický vplyv, vedecký pokrok, rast v hospodárstve zameranom na vedomosti a v oblasti bezpečnosti.

EÚ je stále viac globálnym aktérom. Po rozšírení vzrástol strategický vplyv EÚ. Táto skutočnosť si vyžaduje reflexiu, prispôsobenie a vytvorenie potrebných nástrojov vrátane vesmírnej politiky.

Definícia európskej vízie vesmíru a priorít, ktoré z nej vyplývajú, je prvoradou podmienkou pre ďalší úspech v tejto oblasti. Je potrebné jasne identifikovať európske ambície, aby každý inštitucionálny alebo súkromný aktér mohol uplatniť prostriedky na dosiahnutie týchto priorít. Vesmírne aktivity presahujú medzisektorové oblasti, akými sú výskum a inovácia. Ovpływujú mnohé politické oblasti Spoločenstva.

Vesmír predstavuje priemyselný sektor, ktorý je strategicky dôležitý pre hospodársky rast a zamestnanosť, a preto je súčasťou stratégie hospodárskeho rastu a zamestnanosti. Aplikácie vedomostí o vesmíre podporujú hospodárske aktivity a kľúčové štátne služby, pretože ich význam prekračuje hranice výskumu. Ich efektívnosť závisí od integrácie s terestrickými systémami, aby bolo možné využiť komparatívne výhody oboch systémov. Výhody týchto aplikácií využíva celá Európa. Pohonným motorom nových aplikačných trhov bude inovácia predovšetkým zo strany MSP.

Veda o vesmíre a vesmírne aplikácie zohrávajú dôležitú úlohu v súvislosti s podporou konkurencieschopnosti európskej spoločnosti založenej na vedomostiach. Väčšina úspešných výskumných misií vo vesmíre pod európskym vedením posunula ESA a jej členské štáty, európsku vedeckú spoločnosť, ako aj priemyselnú výrobu a služby vpred. Vedecký a priemyselný vesmírny výskum je hnacím motorom nového technologického rozvoja, z ktorého vzišli mnohé aplikácie prinášajúce prospech spoločnosti a prostrediu. Vesmír je základom európskej integrácie nielen z dôvodu jeho technických kapacít, ale aj pre globálne dobrodružstvo a výzvu, ktorou je pre Európu.

Európska bezpečnostná politika sa vyvíja rýchlo. Schopnosť poznávať situáciu vo vesmíre a schopnosť reagovať zohrávajú dôležitú úlohu v týchto politikách. Hranice medzi obrannou infraštruktúrou a internou bezpečnostnou infraštruktúrou a bezpečnostnými systémami sa rozplývajú, preto je dôležité stanoviť princípy spoločného využívania. Rada EÚ usúdila, že pomocou vesmírnych prostriedkov by EÚ mohla schopnejšie konať v oblasti krízového manažmentu a v boji proti ohrozeniu bezpečnosti. Z tohto dôvodu súhlasila, aby sa potreby ustanovené a dohodnuté v rámci EBOP odrážali v globálnej vesmírnej politike EÚ a európskom vesmírnom programe².

EÚ musí zabezpečiť prístup k schopnostiam v oblasti rozvoja, zavádzania a prevádzkovania vesmírnych prostriedkov prostredníctvom kombinácie nezávislej schopnosti, strategického medzinárodného partnerstva a dôvery v trhové sily. Investovanie Európy do vesmírnej infraštruktúry a služieb so sebou prináša prospech a ovplyvňuje susedné krajiny, rozvojové

²

Dokument Rady 11616/1/04 REV 1 schválený v novembri 2004 (Bulletin EÚ 11-2004 bod 1.6.16).

krajiny a medzinárodných partnerov. Medzinárodná dimenzia vesmírnej politiky sa preto zväčšuje.

Európske podniky sú v súčasnosti kľúčovými aktérmi na svetovom obchodnom trhu satelitnej výroby, zavádzacích služieb a satelitných prevádzkovateľov. Európa má pevnú technologickú základňu a vedeckú elitu. Tieto výsledky sa dosiahli pomocou verejných prostriedkov určených na vesmírnu oblasť, ktoré nepredstavujú ani šestinu príslušných prostriedkov v USA. Európsky vesmírny sektor musí potvrdiť svoju excelentnosť za prijateľnú cenu.

Členské štáty podporili na prvom zasadnutí vesmírnej rady v novembri 2004 rozširovanie európskej dimenzie vo vesmírnej politike. Uznali možnosti vesmírnych aktivít v súvislosti s cieľom európskej politiky v niekoľkých oblastiach³, pričom by sa mala využiť implementácia existujúcich európskych schopností, predovšetkým potenciál Európskej vesmírnej agentúry a národných vesmírnych agentúr.

Rozvoj celkového potenciálu vedeckých, technologických, priemyselných ako aj hospodárskych a strategických výhod vesmíru si vyžaduje dlhodobé finančné záväzky. Okrem existujúcich finančných smerníc ESA a národných vesmírnych agentúr sa ukazujú ako kľúčové finančné prostriedky EÚ. Vzhľadom na relatívne ohraničený rozsah verejných prostriedkov určených na vesmírne aktivity v porovnaní napr. s USA je dôležité, aby sa podľa možnosti čo najefektívnejšie využívali zdroje a aby sa dosiahol primeraný pomer medzi nákladmi a hodnotami.

Efektívne rozdelenie kompetencií medzi EÚ a jej členské štáty v oblasti vesmírnych aktivít implikuje, že finančné a nefinančné úsilie hlavných európskych verejných aktérov sa musí koordinovať a navzájom dopĺňať. To znamená, že si zúčastnení aktéri musia byť vedomí svojich úloh a kompetencií a že sa musí zvýšiť transparentnosť medzi nimi, čo predpokladá optimálne plánovanie a využívanie zdrojov. Keď sa ukáže, že sa zdroje využívajú stále efektívnejšie, pritiahne to ďalšie verejné a súkromné investície.

Každý aktér musí mať odvahu určiť v rámci úloh a kompetencií svoje priority tak, aby zohľadnil potreby a požiadavky užívateľov. Aplikácie (využívanie vesmírnych systémov integrovaných s terestrickými systémami) budú mať v programe dôležité miesto. Takýmto spôsobom je možné motivovať užívateľov, aby prispeli k vytváraniu potrebného finančného rámca a takto posilnili trh verejného sektoru. Okrem toho EÚ potrebuje garantované a konkurencieschopné schopnosti v zavádzaní a prevádzkovaní vesmírnych prostriedkov ako časť európskej vesmírnej politiky.

EÚ musí zohľadniť skutočnosť, že veľká časť infraštruktúry, o ktorú sa Európa opiera, je vo vlastníctve jej členských štátov a nevyužíva sa nutne na európskej úrovni, a to predovšetkým v prípade obranných systémov, ďalej že existujú nedostatky, ktoré nemožno odstrániť pomocou súčasných plánov, a že dokonca ani pre existujúce a plánované satelity nie sú vždy zosúladené údajové rozhrania. Galileo a Globálne monitorovanie životného prostredia a bezpečnosti (GMES, Global Monitoring for Environment and Security) sú v súčasnosti najpokročilejšie aplikačné projekty. Vesmír je stále viac kľúčovým prvkom pre kľúčové politiky EÚ vrátane dopravy, poľnohospodárstva, životného prostredia, bezpečnosti a informačnej spoločnosti, integrovaným s terestrickými prvkami v oblasti monitorovacích a komunikačných sietí a služieb.

³ 2624. zasadnutie Rady Európskej únie KONKURENCIESCHOPNOSŤ (15259/04 odsek 31).

Implementáciu európskej vesmírnej politiky by mal sprevádzať rozvoj:

- (a) priemyselnej politiky špecifickej pre daný sektor, ktorá umožní Európe, aby zabezpečila priemyselné a dôležité technologické zdroje a potrebné kompetencie, a zároveň rozvoj globálne konkurencieschopného vesmírneho priemyslu,
- (b) politiky medzinárodnej spolupráce, ktorá sleduje široké geopolitické ciele európskej zahraničnej politiky vrátane susedskej politiky a zabezpečuje efektívne každodenné prevádzkovanie vesmírnych systémov,
- (c) nástrojov na investovanie v programoch a na zabezpečovanie ich efektívneho manažmentu.

2. ÚLOHY A KOMPETENCIE

2.1. Úlohy

Úlohy a kompetencie v rámci európskej vesmírnej politiky sa musia definovať tak, aby sa dosiahla jednoznačnosť a komplementárnosť v súvislosti s ich pridelovaním, a v súlade s existujúcimi právnymi ustanoveniami. Hlavní aktéri určili svoju hlavnú úlohu v nasledujúcom období, pričom navzájom zohľadnili svoje zábery.

Úlohou EÚ bude:

- definovať priority a potreby vesmírnych systémov, ktoré slúžia hlavnými cieľom a politikám EÚ a potrebám jej občanov,
- na tento účel zosúladiť politickú vôľu s požiadavkami užívateľov,
- zabezpečiť prístupnosť a kontinuitu služieb na podporu politiky EÚ financovaním príslušných výskumných aktivít, nákupom služieb alebo zavádzaním a prevádzkovaním vesmírnych systémov, ak to bude potrebné, a v danom čase stimuláciou financovania zo strany užívateľov,
- podporovaním rozvoja aplikačných služieb zameraných na užívateľa podporiť opatrenia EÚ zamerané na zabezpečovanie integrácie vesmírnych systémov s príslušnými pozemnými systémami a systémami priamo na mieste,
- vytvoriť optimálne regulačné prostredie s cieľom uľahčenia inovácie,
- posilniť európsku pozíciu v medzinárodnej spolupráci.

Vesmírne aktivity EÚ sa budú implementovať prostredníctvom existujúcich európskych kapacít, predovšetkým prostredníctvom ESA a národných vesmírnych agentúr, priemyslu atď. EÚ tiež podporuje rozvoj inovatívnych služieb s cieľom využiť vesmírne systémy, ktoré prinášajú prospech Európe, priemyslu a občanom.

Na základe rozhodnutia členských štátov ESA a spolupracujúcich štátov bude ESA:

- s ohľadom predovšetkým na potreby EÚ podporovať technickú špecifikáciu vesmírneho segmentu vesmírnych aplikačných programov,
- rozvíjať a implementovať vesmírne technológie, predovšetkým v súvislosti s prístupom k vesmíru, vede a výskumu,
- usilovať sa o excelentnosť v oblasti vedeckého výskumu vo vesmíre, výskumu vesmíru a výskumu z vesmíru,
- radiť EÚ vo veciach požiadaviek vesmírneho segmentu s cieľom podpory prístupnosti a kontinuity služieb,
- implementovať medzinárodnú spoluprácu v rámci pôsobnosti programov, ktoré riadi ESA.

Jednotlivé členské štáty zastúpené vo vesmírnej rade určia v rámci európskej vesmírnej politiky v zmysle princípu subsidiarity základ národných programov a navrhnú, akú úlohu by mali zohrávať národné programy v európskom vesmírnom programe v oblastiach, v ktorých majú prispieť k cieľom európskeho programu.

Väčšina členských štátov EÚ a ESA v rámci členstva v EUMETSAT už investuje do operačných satelitov na účel meteorologického, klimatického a enviromentálneho monitorovania a s ostatnými členmi EUMETSAT by mohla zvážiť ich úlohu v súvislosti s operačnými službami GMES.

Okrem toho európsky vesmírny program zohľadní zainteresovaný súkromný sektor. Programový manažment podporí rozvoj výrobkov a služieb, ktoré súkromný sektor poskytne vládny a komerčným zákazníkom. Kedykoľvek to bude možné, preskúmajú sa najmä verejno-súkromné partnerstvá spoločne zdieľajúce riziko. Všetky zainteresované strany sa v súvislosti s vypracovaním konceptu a pravidelnou revíziou programu požiadajú o poradenstvo.

2.2. Správa verejných vecí

EÚ musí na základe európskej vesmírnej politiky podporovať vedecký a technický pokrok, priemyselnú konkurencieschopnosť a implementáciu svojich politík. Užšia integrácia vesmírnych aktivít a politík EÚ, ktorým môžu slúžiť, zvýši efektívnosť politík EÚ a vesmírnej politiky. Mnohí aktéri sa angažujú v oblasti aktivít Európy súvisiacich s vesmírom. Je potrebné zabezpečiť komplementárnosť ich aktivít. Európa preto bude musieť optimalizovať svoj scenár správy v oblasti vesmíru.

Aktéri využijú európske technické kapacity, ktoré sú sieťovo prepojené v závislosti od aktivity a známe ako „siete centier“. ESA bude s ohľadom na zvyšovanie efektívnosti programov koordinovať úsilie o reštruktúraciu verejnej infraštruktúry súvisiacej s vesmírom. Obmedzené verejné finančné prostriedky si vyžadujú konsolidáciu finančných zdrojov.

3. PRIORITY A NÁKLADY

3.1. Priority

Pri zostavovaní európskeho vesmírneho programu budú hlavní aktéri diskutovať o svojich prioritách a v zmysle dohodnutých kompetencií zohľadnia všetky návrhy skôr, ako prijmú konečné rozhodnutia. Takýmto spôsobom dosiahne program viac, ako by mohli dosiahnuť jeho časti o sebe.

Priority sa definujú v súlade s cieľovým využívaním a výskumom vesmíru. Aplikácie sú zamerané na užívateľa a chápu vesmír ako nástroj na dosahovanie politických cieľov. Výskum sa zameriava na ciele, ktoré sa týkajú špecificky vesmíru, a zaujíma sa o vesmír ako miesto objavovania vrátane rozvoja základných nástrojov a zlepšenia vedeckého poznania. Ďalšie informácie o prioritách opísané nižšie sa uvádzajú v prílohe B.

Keďže sú záujmy EÚ primárne motivované potenciálom vesmíru prispieť k dosiahnutiu jej politík, zameriavajú sa jej aktivity na aplikácie. Potreby týkajúce sa implementácie politík Spoločenstva už predstavujú veľké množstvo aktivít, ktoré využívajú získané informácie o vesmíre. Tieto aktivity sa rozširujú predovšetkým preto, že úloha EÚ ako globálneho aktéra rastie a zakladá sa na nezávislých zisteniach v otázkach globálneho životného prostredia, prírodných zdrojov a bezpečnosti. EÚ zohľadní predovšetkým hospodársky potenciál aplikácie (či už pre komerčné využitie alebo využitie v oblasti verejných služieb vrátane bezpečnosti), posúdi, či sú technológie zrelé na využitie a či trhové sily poskytnú európskym užívateľom potrebné systémy.

Prioritami EÚ preto budú:

- Galileo, aplikačný program zameraný na užívateľov, ktorý sa nachádza vo fáze rozvoja.
- GMES v skoršom štádiu, ktoré si vyžaduje integráciu vesmírnych a pozemných kapacít monitorovania v operačných aplikačných službách zameraných na užívateľov. GMES bude druhou vlajkovou loďou EÚ, ktorá môže zmobilizovať európskych aktérov a zdroje s cieľom podpory politiky životného prostredia a bezpečnosti. Bude úzko koordinované s iniciatívami Skupiny pozemného sledovania (SPS), ktorej cieľom je realizácia komplexných a trvalých pozemných pozorovaní na medzinárodnej úrovni a podpora výskumu životného prostredia a udržateľného rozvoja.
- Dlhodobý výskum v oblasti technológií satelitnej komunikácie v kontexte iniciatívy „i2010“ (európska informačná spoločnosť v roku 2010) je ako súčasť integrovaného prístupu k informáciám a elektronickej komunikácii naďalej dôležitý.

ESA sa zameria na výskum vesmíru a základných nástrojov, od ktorých závisí využívanie a výskum vesmíru: prístup k vesmíru, vedeckému poznaniu a vesmírnym technológiám. Jej prioritami preto bude zabezpečovanie bezpečného a konkurencieschopného prístupu k vesmíru prostredníctvom nosných rakiet, úsilie o excelentnosť vedy o vesmíre (záväzný vedecký program), z vesmíru (geoveda prostredníctvom rámcového programu pozemného pozorovania) a vo vesmíre (bioveda a exaktné prírodné vedy na ISS), využívanie jej poznania vo výskume planetárneho systému pomocou robotov a ľudí a rozvoj technológií, ktoré podporia konkurencieschopný vesmírny priemysel pri uspokojovaní budúcich potrieb Európy v oblasti vesmírneho systému.

Členské štáty vo vesmírnej rade boli vyzvané, aby určili svoje priority a takýmto spôsobom prispeli k príprave európskeho vesmírneho programu a pritom úplne zohľadnili svoje programové priority, ktoré boli výsledkom plánovania už v rámci ESA a EÚ.

3.2. Náklady

Náklady na tieto priority EÚ, ESA a národných programov členských štátov sa stanovia v nasledujúcich mesiacoch a budú podliehať normálnym rozpočtovým a programovým schvaľovacím postupom. Toto oznámenie nemá vplyv na budúce diskusie o finančných perspektívach EÚ. Koordináciou svojich úsilí aktéri zabezpečia, aby nové investície so sebou priniesli dodatočné výsledky.

4. IMPLEMENTÁCIA

4.1. Priemyselná politika

V celosvetovom meradle je pohonným motorom vo vesmírnom sektore štát, čo sa týka výskumu a rozvoja, investícií do infraštruktúry, využívania a spôsobu jeho regulácie. Komerčný trh pôsobí v oblasti telekomunikácií/rozhlasového vysielaťnia, existuje niekoľko služieb v súvislosti s navigáciou a pozemným pozorovaním a v obmedzenom množstve aj štartovacie služby. Trh charakterizuje obmedzený počet poskytovateľov služieb, ako aj veľký dopyt zo strany verejnosti. Vesmírny sektor sa vyznačuje technologickým rozvojom, pre ktorý je charakteristické vysoké riziko, s dlhodobými investičnými cyklusmi. Vyžaduje si zmysel pre plánovanie, rozvojové a výrobné schopnosti.

Medzinárodný konkurencieschopný vesmírny priemysel je dôležitý pre dosiahnutie európskych hospodárskych a politických cieľov, čím prispieva k stratégii hospodárskeho rastu a zamestnanosti. Zamestnáva vysoko kvalifikovanú pracovnú silu, ktorá je kľúčom k hospodárstvu založenom na vedomostiach. Implementácia európskej vesmírnej politiky si vyžaduje priemyselnú politiku špecifickú pre tento sektor, ktorá umožní Európe udržať si svoj know-how a nezávislosť v oblasti rozhodujúcich technológií, ako aj konkurencieschopnosť bez toho, aby sa narušila hospodárska súťaž.

Európsky vesmírny priemysel je vo výraznej miere závislý od komerčných zmlúv zadávaných v globálnej hospodárskej súťaži. Nízka úroveň európskych komerčných a inštitucionálnych trhov, ktoré sú často otvorené aj poskytovateľom zo zámoria, robí priemysel citlivým na akýkoľvek hospodársky pokles. Politiky musia zohľadniť potrebu zachovania strategických schopností a kompetencií v rámci Európy a zabezpečenia produktivity.

Využívanie vesmírneho systému zo strany pozemného segmentu a sektorov služieb je ešte väčším zdrojom hospodárskeho rastu a zamestnanosti. Prístup zameraný na užívateľa a integrácia s iných technickými infraštruktúrami vyústia do multiplikácie komerčných a verejných služieb, ktoré majú podporiť hospodárstvo a vytváranie pracovných príležitostí.

Priemyselná politika EÚ bude zahŕňať:

- (a) **regulačné a normalizačné aktivity** vrátane zabezpečenia prístupu k frekvenčnému spektru a orbitálnym zdrojom a ustanovenia primeraného právneho rámca, ktorý uľahčí a podporí využívanie vesmírnych služieb vo všetkých oblastiach. Pritom sa zohľadní interoperabilita vesmírnych a pozemných systémov.

- (b) **politiku verejného obstarávania**, ktorá bude efektívna z aspektu nákladov, prispôbena novému priemyselnému prostrediu EÚ a konzistentná s príslušným právom Spoločenstva. Bude to dôsledok vesmírnych systémov, ktoré sú integrované s monitorovaním priamo na mieste a inými terestrickými systémami riadenými a prípadne platenými zo strany užívateľov.
- (c) opatrenia na zlepšenie **medzinárodných trhov**. Nerovnaké podmienky hospodárskej súťaže so zreteľom na zahraničných uchádzačov, ktoré profitujú z dôležitých a chránených inštitucionálnych trhov (Spojené štáty americké, Rusko), predstavujú kritický bod a vyžadujú si pozornosť.
- (d) Vesmír predstavuje technológiu s rôznymi možnosťami využitia. Priemyselná politika EÚ by mala zohľadniť civilné a bezpečnostné aplikácie.

Princíp *spätného priemyselného toku* uplatňovaný v súvislosti s ESA od jej založenia slúžil ako mechanizmus rozvoja európskych priemyselných kapacít, ktoré sa v súčasnosti racionalizujú. Príspevky jej členských štátov k programom zohľadňujú predpokladaný priemyselný osah počiatočného programu. ESA zaviedla systém „spravodlivých príspevkov“ ako adaptáciu „spravodlivého vyrovnaní“, v ktorom, ak je to možné, príspevky zodpovedajú zadaným zmluvám. Napriek tomu sa však musia preskúmať dôsledky spôsobu, akým sa systém uplatňuje, a zvážiť jeho výhody vo vzťahu k potenciálnym nákladom z aspektu konkurencieschopnosti, pričom by sa mala zohľadniť aj ochota členských štátov podporovať programy.

4.2. Medzinárodná spolupráca

Vesmírne aktivity majú globálny charakter. Často majú globálne ciele a vyžadujú si nákladné a riskantné financovanie, ktoré nemôže znášať jeden investor. V normálnom prípade sa vykonávajú na základne vzájomného záujmu bez výmeny zdrojov. Medzinárodná spolupráca bude in naďalej kľúčovým determinantom európskej vesmírnej politiky.

Európa bude musieť posilniť stratégie a medzinárodné iniciatívy v mnohých oblastiach vrátane výskumu. V širšom politickom rozsahu by Európa mala i naďalej budovať vesmírne partnerstvo s Ruskom, podporovať a rozvíjať dlhotrvajúcu spoluprácu so Spojenými štátmi v oblasti vedy a aplikácií, iniciovať alebo rozšíriť spoluprácu s rýchlo sa objavujúcimi vesmírnymi veľmocami a posilniť úlohu Európy v medzinárodných organizáciách a iniciatívach týkajúcich sa vesmíru.

So zreteľom na cieľ európskej susedskej politiky sa bude podporovať vesmírna spolupráca a takýmto spôsobom aj hospodársky a sociálny rozvoj v susedných krajinách východnej a južnej Európy.

Prostredníctvom EÚ, ESA, národných programov a programov EUMETSAT sa podporujú vzťahy s rozvojovými krajinami prostredníctvom zvyšujúcej sa účasti všetkých tých, ktorí sú zodpovední za rozvojovú politiku. Uskutočňuje sa tak v nadväznosti na dohody s krajinami o prevádzke pozemného segmentu v rámci vesmírnych programov.

Galileo má takisto dimenziu silnej medzinárodnej spolupráce a vyžaduje si globálnych partnerov pre rozvíjanie svojho potenciálu. Galileo nebude len výsledkom spolupráce medzi európskymi krajinami, ale bude zahŕňať aj stále väčšie množstvo iných krajín. Spolupráca s týmito krajinami vyústí do lepšieho technického zosúlad'ovania s inými satelitnými

navigačnými systémami vo svete, posilní celosvetovú infraštruktúru, ktorá je potrebná na prevádzkovanie systému, a bude rozvíjať a stimulovať trhy na celom svete. Dohody boli podpísané s USA, Čínou a Izraelom. Začali sa diskusie s najmenej desiatimi ďalšími krajinami. GMES bude hlavným európskym príspevkom ku Globálnemu svetovému systému sledovania systémov (GEOSS) v koordinácii so systémami EUMETSAT a členských štátov, ktoré sú v SPS. V kontexte komunikačných systémov sa sledujú medzinárodné aktivity zamerané na rozširovanie výhod satelitných služieb a aplikácií v tretích krajinách.

4.3. Nástroje

EÚ bude prispevať k financovaniu aktivít, ktoré súvisia s vesmírom, z rôznych zdrojov. Spustenie a prevádzkovanie Galilea sa uskutočňuje v rámci schémy verejno-súkromného partnerstva, vo forme koncesie, ktorá sa financuje zo špecifickej rozpočtovej položky v rámci politiky transeurópskych sietí. Siedmy rámcový program pre výskum a technologický rozvoj (FP7) tiež pokryje aplikácie a predbežný rozvoj druhej generácie technológií Galilea.

Predpokladá sa, že tematická priorita „Bezpečnosť a vesmír“ v rámci špecifického programu „Spolupráca“ FP7 bude podstatným zdrojom financovania novej vlajkovej lode GMES. Postupne sa uskutočnia prvé operačné služby, pričom sa zohľadnia všetky komponenty GMES. Na začiatku pôjde o určitý počet tzv. fast-track služieb na základe konsolidovaných priorít. Výber týchto služieb sa bude zakladať v prvom rade na požiadavkách užívateľov. Potreby sa môžu nanovo zoskupovať a môžu byť integrované do spoločných služieb. GMES takisto prispeje k doplnujúcemu návrhu smernice o INSPIRE⁴ a bude z neho profitovať.

GMES bude hlavným európskym príspevkom ku globálnemu desaťročnému implementačnému plánu pre Globálny svetový systém sledovania systémov (GEOSS). GEOSS bude rozdeleným systémom pozemných pozorovaní, ktorý sa opiera o súčasné kooperačné úsilia. GMES bude profitovať z integrácie a rozvoja výskumných aktivít pozorovania GEOSS priamo na mieste, ktoré bude podporovať tematická priorita FP7 „Životné prostredie (vrátane klimatických zmien)“. Taktiež bude profitovať z aktivít zameraných na integráciu a manažment údajov, ktoré sa budú realizovať v rámci tematickej priority FP7 „Informačné a komunikačné technológie“.

Tematická priorita FP7 „Informačné a komunikačné technológie“ bude i naďalej pokrývať inovatívne satelitné komunikačné a lokalizované systémy a služby.

Zdrojom ďalšieho financovania aktivít súvisiacich s vesmírom by mohli byť iné horizontálne špecifické programy FP7, ako sú „Kapacity“ (napr. výskumné infraštruktúry) a „Ľudia“ v závislosti od konkurujúceho dopytu. EÚ takisto prispeje z tematickej priority „Bezpečnosť a vesmír“ FP7 k aspektom tých programov ESA, ktoré tvoria základy koherentného programu konkrétne v oblastiach vesmírneho výskumu, prístupu k vesmíru a vede, pričom sa zameria na podporu predchádzajúceho výskumu. Nakoniec bude časť financovania pochádzať z iných zdrojov, ako sú programy na zvyšovanie konkurencieschopnosti a pomoc inováciám, napr. pre kritické technológie, technologický transfer a špecifické opatrenia MSP, archivovanie údajov a služby súvisiace so šírením.

⁴ INSPIRE má v úmysle vytvoriť európsku vesmírnu informačnú infraštruktúru, ktorá poskytne integrované vesmírne informačné služby. Tieto služby by mali umožniť prístup k údajom zo širokého spektra zdrojov na lokálnej a globálnej úrovni.

Časť priamych akcií FP7, ktorú vykonáva Spoločné výskumné centrum, takisto predpokladá podporu viacerých užívateľských politík, ktoré si vyžadujú služby súvisiace s vesmírom. Zahŕňajú príspevky v oblasti bezpečnosti, poľnohospodárstva, životného prostredia, rozvojovej pomoci, globálnych zmien a manažmentu prírodných zdrojov. Satelitné centrum EÚ, služby Európskej komisie a ESA by mali zintenzívniť svoju spoluprácu, aby dosiahli ďalšie synergie a takýmto spôsobom prispeli k jadru európskeho systému pozorovania zeme.

Programy ESA možno klasifikovať do dvoch kategórií: povinné aktivity a nepovinné aktivity. Povinné aktivity, ktoré zahŕňajú viaceré programy vesmírneho výskumu a niektoré základné technologické aktivity, predstavujú 20 % ročného rozpočtu ESA. Ich výška závisí od päťročnej úrovne zdrojov. Výskumné misie sa hodnotia postupom vzájomného preskúmania a schvaľujú ich členské štáty ESA.

Ako vyplýva z názvu, členské štáty ESA sa rozhodujú, či budú participovať na nepovinných aktivitách a v akom rozsahu. Príslušné rozhodnutia prijímajú len participujúce štáty. Za normálnych okolností sa rozhodujú v závislosti od predpokladanej schopnosti ich hospodárskych záujmov zabezpečiť rozvojové zmluvy v programe, a to tak, že príspevky (v rámci určitých hraníc) sa prispôbia tak, aby reflektovali aktuálny výsledok procesu zadávania – „spravodlivý príspevok“.

4.4. Manažment programov EÚ

Spoločný podnik GALILEO zabezpečuje manažment programu vo fáze rozvoja vrátane postupov výberu koncesionára. Za manažment príspevku Spoločenstva k programu GALILEO zodpovedá európsky dozorný orgán GNSS. Zodpovednosť za budovanie a manažment systému preberie súkromné konzorcium počas obdobia 20 rokov. Bezpečnostná rada Galilea (GBS) je v súčasnosti zodpovedná za otázky týkajúce sa bezpečnosti. Bude nahradená Centrom pre bezpečnosť v rámci dozorného orgánu.

Iniciatíva GMES sa zameriava na rozvoj operačných služieb, ktoré zabezpečujú potrebnú terestrickú a vesmírnu infraštruktúru, identifikujú nedostatky a sústredia sa na potreby budúcich užívateľov. Začne sa dialóg medzi užívateľmi a poskytovateľmi technológií. Tento dialóg

- sa zakladá na voľnom zhromažďovaní projektov a neúplných sietí súborov informácií, pričom sa zohľadnia pilotné fázy identifikované už v počiatočnej fáze GMES,
- sa musí rozvinúť do koordinovaného súboru aktivít, ktorý je odpoveďou na potreby užívateľov a vedie k počiatočným operačným službám, ktoré sa zakladajú na európskych a globálnych sieťach monitorovania a spĺňajú presné kritériá hodnotenia,
- musí zahŕňať kapacity jednotlivých členských štátov,
- zabezpečiť spoluprácu a úplnú komplementaritu s rozvojom v GEO a
- dostane podstatne vyššie ročné finančné prostriedky a podporí ho primeraná komunikačná stratégia.

Musí sa vybudovať efektívna štruktúra manažmentu, aby bolo možné zabezpečiť túto transformáciu GMES. Ako sa uvádza vo vyhlásení Komisie „Budovanie európskej výskumnej oblasti vedomostí pre hospodársky rast“⁵ „plánujú sa spoločné technologické iniciatívy, ktoré môžu mať formu spoločných podnikov, v oblasti [...] globálneho monitorovania životného prostredia a bezpečnosti“. O spoločnej technologickej iniciatíve sa môže rozhodovať na základe článku 171 Zmluvy. Pritom je potrebné vybrať najvhodnejšie prostriedky na dosiahnutie cieľov.

Satelitný komunikačný rozvoj sa bude podľa potreby realizovať spoločne s ESA.

4.5. Regulačný a inštitucionálny rámec

Aby bolo možné dosiahnuť ciele európskej vesmírnej politiky, prijímú sa implementačné opatrenia a primerané právne nástroje ustanovia potrebné opatrenia. Takýmto spôsobom sa môžu v súčasnosti platné princípy „dobrého správania“ vo vesmíre v Európe ďalej rozvíjať a zároveň sa zabezpečí dlhodobé politické uznanie strategických výhod vesmíru a ESA potvrdí svoju pozíciu excelentného centra v Európe.

Právny rámec by sa mal vyvíjať paralelne s inštitucionálnym vývojom. Predstaviť si možno rôzne scenáre. Tieto príklady nie sú vyčerpávajúce ani sa navzájom nevylučujú.

- (a) EÚ môže prevziať podstatne viac zodpovednosti za (i) identifikáciu a koordináciu potrieb užívateľov, (ii) združovanie politickej podpory týchto potrieb, (iii) zabezpečovanie technologického rozvoja, ktorý je potrebný na dosiahnutie týchto potrieb, (iv) zabezpečovanie dostupnosti a kontinuity služieb na podporu potrieb a príslušných opatrení. EÚ môže zvýšiť svoje investície do verejných vesmírnych a terestrických infraštruktúr (vrátane prístupu k vesmíru), ktoré sú dôležité pre zavedenie integrovaných operačných služieb,
- (b) ESA môže zvážiť svoju odpoveď na rozvoj svojho vzťahu k rozšírenej a stále sa rozširujúcej EÚ so zreteľom na trvanie ES-ESA rámcovej dohody,
- (c) EÚ by mala zvážiť, či má vhodný mechanizmus na spravovanie svojich vesmírnych aktivít,
- (d) jednotlivé členské štáty a ich národné vesmírne agentúry môžu zvážiť, či by bolo možné posilniť spoluprácu s európskymi a národnými kolegami prostredníctvom sietí technických centier a
- (e) ostatné organizácie, napríklad s operačnými úlohami vo vesmíre, môžu zvážiť svoje dlhodobé partnerstvo so svojimi členskými štátmi a svoj príspevok k európskemu vesmírnemu programu.

Tieto scenáre a vplyv súčasnej politiky a praxe na konkurencieschopnosť sa musia dôkladne preskúmať. Takéto preskúmanie by malo byť dôkladné, objektívne a malo by zohľadniť všetky aspekty vrátane pripravenosti priemyslu a členských štátov na investovanie, pretože Európa je pripravená realizovať svoj prvý európsky vesmírny program. Preskúmanie by malo venovať pozornosť aj známym kľúčovým udalostiam v európskom kalendári.

⁵ KOM(2005)118 konečná verzia zo 6. apríla 2005.